

mærksomheden på et paradoks ved oplevelsessamfundet: det går mange mennesker materielt godt i dag. De besidder derfor – objektivt set – en privilegeret position i henseende til at kunne virkeliggøre det gode liv. Alligevel er en stor del af disse mennesker ikke i stand til at udnytte denne position og virkeliggøre dette liv af den grund, at de simpelthen er *ulykkelige*. Hvad er grunden? En nærliggende og plausibel forklaring på dette paradoks er – ifølge Heidegren – at disse mennesker er ulykkelige, fordi de ikke kan magte at leve op til oplevelsessamfundets ideal om det gode liv. Det oplevelsesorienterede menneske plages nemlig af usikkerhed i forhold til hvilke oplevelser det er værd at efterstræbe; hvilke der giver mest positivt udbytte; og af skuffelsen der opstår når oplevelsen viser sig ikke at svare til forventningerne. Oplevelsesorienteringen fjerner den enkelte fra det gode liv, og det gør den, fordi den fremelsker en individualisme i omgangen med andre.

Efter min opfattelse er *Det gode liv – mere end dig selv* ikke alene en vellykket, men i høj grad også en tiltrængt bog. Vellykket fordi bogens bidrag fremstiller det gode livs problematik på en måde så der rummes plads til både den videnskabelige dybde og det enkelt anskuelige. Antologien demonstrerer således ganske fint, at det gode liv er et anliggende der på samme tid vedrører den enkelte og det der rækker ud over den enkelte: På den ene side har mennesket brug

for ind imellem at befinde sig i tilværelsens æstetiske, legende og lystfyldte dimension. På den anden side er det helt afgørende at det individuelle liv – hvis det skal lykkes som et godt liv – på samme tid har brug for at overskride denne dimension i retning af det fælles og kollektive.

Det gode liv er i dets traditionelle form knyttet til kollektivt forpligtende etiske og politiske fortællinger. Den rendyrkede oplevelsesorientering og den individualisme der opretholder denne orientering undergraver disse fortællinger. Kvinden der hamrer sit kreditkort i bordet – fordi hun fortjener det – fortjener at få konkurrence fra alternative ideer om gode liv, ideer der kan generobre og udvikle disse fortællinger. Som anledning til at tage fat på en diskussion af hvordan det kan ske, er *Det gode liv – mere end dig selv* derfor også en tiltrængt bog.

Ulrik Bisgaard

Tiltrængte genudgivelser

Lars-Henrik Schmidt & Jens Erik Kristensen: *Lys, luft og renlighed – Den moderne socialhygiejnes fødsel*, Akademisk Forlag, 2004 (opr. 1986), 261 s., 299 kr. og Michel Foucault: *Sindsygdом og psykologi*, Hans Reitzels Forlag, 2005 (opr. 1971 på dansk), 142 s., 175 kr.

I et smalt fagbogsområde som det danske løber ethvert forlag, der satser på at udgive filosofisk-idéhistorisk litteratur to former for risiko. På

den ene side risikerer man – som oftest – at man højest sælger 100-200 eksemplarer (anmeldereksemplarer medregnet) af et oplag på lad os sige 500. Som regel ender bogen herefter på bogudsalg, hvor vi, der har begrænsede midler til vor disposition, slår til. På den anden side risikerer man, hvis man – hvad yderst sjældent er – pludselig står med en regulær bestseller ikke at have et stort nok oplag til at dække efterspørgslen, da danske forlag, hvad angår humanvidenskabelige fagbogsudgivelser fornuftigvis (for ikke at ende på bogudsalget) er forbeholdne i forhold til at trykke for store oplag. Spørgsmålet i forlængelse heraf bliver så for forlaget, hvis denne trods alt heldige situation opstår, om man tør at binde an med et genoptryk eller sågar en genudgivelse, som jo principielt løber den samme risiko for at ende på bogudsalget. Et forlag kan også af alle mulige årsager ophøre med at eksistere, hvorved eventuelle genoptryk eller genudgivelser af populære udgivelser bliver en opgave for andre risikovillige forlag – sådan, som det er tilfældet med den ene af de to genudgivelser, der her skal omtales.

Det idéhistoriske makkerpar Lars-Henrik Schmidt og Jens Erik Kristensen udgav tilbage i 1986 bogen *Lys, luft og renlighed – Den moderne socialhygiejnes fødsel*, der på mange måder er en af de bedste idéhistoriske udgivelser på dansk grund. De to idéhistorikere går i deres Foucault-inspirerede analyse af den moderne hygiejne-idés genea-

logi – renhedsidealets opkomsthistorie – netop *historisk* til værks, hvilket i en dansk sammenhæng på daværende tidspunkt var temmelig enestående. I et idéhistorisk miljø, der mestendels havde været centreret omkring klassisk ånds- og filosofihistorie, jungiansk psykoanalyse eller marxistisk analyse i forskellige aftapninger var Lars-Henriks Schmidts og Jens Erik Kristensens omgang med medicinhistoriske 'opdagelser', læsning af (race)hygiejneteoretiske tekster, husholdningsbøger og *Husmoderens Blad* virkelig nyskabende idéhistorieskrivning. Ved at undersøge ideers praktisk-sociologiske implikationer blev det hermed klart, at idéhistorie ikke kun drejer sig om de store tænkeres eller de store teksters historie, men også om de ideer, der styrer dagligdagens praksisformer, når vi eksempelvis gør rent, børster tænder, lufter ud, dyrker motion – og som basalt set er de samme ideer, der legitimerer systematisk racehygiejne, tvangssterilisation og jødeudryddelse.

Forfatterne har, som de skriver i en vedhæftet kommentar til deres forord, valgt 'at lade dokumentet stå som et dateret monument, der må tale for sig selv' (s. 9). Man kunne naturligvis godt have tænkt sig at få en opdateret kommentar til bogens indhold og analyse, der naturligvis stopper i 1986. Især genteknologiens rivende udvikling og muligheder og folk som Helmuth Nyborgs (?) rehabilitering af befolkningshygiejnen kunne have været interessant at få

perspektiveret. Dette arbejde må læseren selv udføre, hvilket måske ikke er så ringe endda. Bogen havde efter sin første udgivelse stor succes som grundbog og referenceværk i den hjemlige sundhedsdebat og blev derfor hurtigt udsolgt, hvorfor den som genudgivelse må betragtes som tiltrængt. At der samtidig er tale om en af de bedste og vigtigste idéhistoriske bøger, der er udgivet herhjemme siden Sløks tid gør naturligvis ikke genudgivelsen mindre interessant eller påkrævet.

Der fandtes i de glade studenteroprørs tid en bogserie, der blev udgivet under fællestitlen Rhodos Bibliotek. Udover, at der formentlig er tale om det mest gennemførte, kultagtige og blærede layout Danmark nogensinde har set, så blev der for første gang på dansk i denne serie også udgivet en lang række meget væsentlige bøger (serien indeholdt – for nu at sige det pænt – også en del 'mindre' udgivelser) indenfor det (venstreorienterede) samfundsvidenskabelige, filosofiske og idéhistoriske felt. Fra samlede *Kapitalen* over Benjamin, Adorno og Bataille til Foucault. Mange af disse oversættelser er efterfølgende, da Rhodos bibliotek desværre (som resten af studenteroprøret) gik ind i slutningen af 70'erne, blevet udgivet på andre forlag. Herunder også Michel Foucaults *Sindsygdом og psykologi* (*Maladie mentale et psychologie*), der i sin tid var den første danske Foucault-oversættelse, som just er blevet genudgivet med et meget fyldigt og

nyskrevet redaktionelt forord af Jens Erik Kristensen, der p.t. må siges at være blandt de mest Foucault-kyndige i kongeriget.

Der er ikke tale om en af de mest væsentlige Foucault-udgivelser – Foucault regnede den selv for et tidligt eksperiment og omskrev voldsomt den oprindelige version fra 1954 i 1962. Jens Erik Kristensen bruger da også en del af sine kræfter på at forklare, hvorfor bogen nu også som del i forfatterskabets videre udvikling er interessant at beskæftige sig med – dens tilsyneladende ikke-relevans i forhold til den modne Foucaults værker taget i betragtning. Det er på mange måder morsomt, hvilket Kristensen da også påpeger i sit glimrende og veloplagte forord, at denne, altså i et vist perspektiv lidet relevante Foucault-bog, i kølvandet på den danske udgivelse af alle Foucaults væsentligste bøger i de senere år nu bliver genudgivet. Det er primært som et led i Foucaults omfattende kortlægning af den psykiatriske fornuft – *Galskabens historie*, der for få år siden udkom på dansk, må her være hovedværket – at *Sindsygdом og psykologi* er interessant, men også som dokumentation for 'den idéhistoriske vending', der finder sted i Foucaults forfatterskab i årene mellem bogens første udgave i 1954, hvor Foucault var optaget af konkrete muligheder for eksistentiel terapi og mere traditionel marxistisk fremmedgørelsesteori, og den stærkt reviderede og mere nøgterne version fra 1962. Med ud-

givelsen af *Sindssygdom og psykologi* og *Talens forfatning*, der blev genudgivet for nylig, har Hans Reitzels Forlag sørget for, at Foucaults forfatterskab nu i det væsentlige og til stadighed, hvilket må glæde Foucaults store danske læserskare, er tilgængeligt og til at købe i bogladerne på dansk.

Paw Hedegaard Amdisen

Hvad er filosofi?

Lars Fr. H. Svendsen: Hvad er filosofi?, Århus: Klim 2003, 142 s., 179 kr.

I den danske oversættelse af Lars Fr. H. Svendsens lettilgængelige bog *Hvad er filosofi?* karakteriserer han på side 28 filosofi således: 'Filosofien er ... en bevægelse fra det uoverskuelige til det kedelige.' Uden på nogen måde at antyde, at hans undersøgelse af filosofi er kedelig, kan man hævde, at citatet rammer kernen i Svendsens bog, nemlig at give en række overskuelige karakteristikker af filosofien, uden på noget tidspunkt at skjule, at den er en aktivitet, som det er næsten umuligt at give nogen entydig definition.

Bogens kapitler kan inddeles i forskellige emneområder, idet kapitel 1-2 skitserer, hvad filosofien overhovedet kan tænkes at være, og hvad dens grundlag er, mens kapitel 3-5 prøver at karakterisere filosofien i forhold til en række andre aktiviteter som litteratur, videnskab og historie. I kapitel 6 opridses filosofiens stå-

sted i dag gennem en oversigt over kontroversen mellem analytisk og kontinental filosofi, og slutteligt giver Svendsen sit bud på, hvad filosofien bør være, ved i kapitel 7-10 at argumentere for et pluralistisk, perspektivisk syn på filosofien som følges af en skarp kritik af nutidig fagfilosofi. Denne kritik udmønter sig primært i påstanden om, at man i de nutidige filosofiske institutioner bedriver en form for filosofi, som udelukkende er fokuseret på specialiserede, tekniske detailundersøgelser, mens man har glemt filosofiens rolle som visdomslære, som en tænkning der også skal forme vores liv i praksis. På trods af dens meget tilgængelige form er Svendsens bog altså ikke uden bid, specielt for en fagfilosof; noget jeg vil vende tilbage til senere.

Hvad er filosofi? udgør således en god og omfattende guide til de mange forskellige elementer som udgør filosofien i dag. Svendsen fremlægger mulige bud på filosofiens udgangspunkt som forundring, fortvivlelse, forvirring; han kommer omkring dens grundlæggende discipliner og problemet med at bestemme disse, lige som han fremlægger det kritiske potentiale i filosofien. Hans sammenligninger mellem filosofien og andre discipliner har også et stort pædagogisk potentiale, idet en af de letteste måder at få et klarere billede af filosofisk arbejde ofte er gennem en forståelse af, hvad det i hvert fald *ikke* er. Desuden bliver kapitlet om filosofi og litteratur interessant ved